

ОБЩИНСКИ СЪВЕТ СТРУМИЯНИ

ОБЩИНСКА СТРАТЕГИЯ ЗА ДЕТЕТО 2011г. - 2018 г.

НА ОБЩИНА СТРУМИЯНИ

(Стратегията е приета с Решение № 411 от Протокол № 52/28.07.2011год.)

Въведение

Развитието на децата и защитата на техните права е национален приоритет, изискващ концентрация на ресурси, постоянно политическо и обществено внимание и максимална координация на политиките, с което е съобразена настоящата Общинска стратегия за детето. Тя е политически документ, който определя приоритетните направления и действия за подобряване благосъстоянието на децата в община Струмияни. Стратегията се приема в изпълнение на чл. 1, ал. 3 от Закона за закрила на детето (ЗЗДет) и се базира на основните принципи, залегнали в Конвенцията за правата на детето на Организацията на обединените нации (ООН).

Европейски рамки

От страна на Европейската комисия са предприети действия за разработването на Общоевропейска стратегия за правата на детето, както и за административно осигуряване на новите политики. Така Европейският съюз ясно идентифицира подкрепата на правата на детето като отделна материя, заслужаваща специфични действия.

На основание чл. 136 и 137 от Договора от Амстердам от 1997 г. през последните години Европейският съюз предприе значителни действия за борба с бедността и социалната изолация. По време на Европейския съвет от Лисабон от 2000 г. Европейският съюз си постави целта да стане "най-конкурентоспособната и динамична, основана на знанието, икономика в света, способна да има стабилно икономическо развитие с повече и по-добри работни места". Приет беше и "Откритият метод на координация за социална защита и социално включване" - една от най-важните части, в които е грижата за децата.

Национални и общински измерения

Държавната политика за детето се осъществява въз основа на приета от Народното събрание Национална стратегия за детето, изградена върху принципите на Закона за закрила на детето. В изпълнение на националната стратегия Министерският съвет приема Национална програма за закрила на детето. Тези документи се основават на принципа за осигуряване висшите интереси на детето и за спазване правата на всички деца в България, в т.ч. на децата от община Струмияни, като обединяват усилията на всички ангажирани институции при планирането и изпълнението на дейностите.

Общинската стратегия за закрила на детето се основава на същите принципи и се изготвя по образец на Националната такава.

Общинската стратегията е разработена след оценка на положението на децата в община Струмияни. Стратегията е съобразена с Конституцията на Република България, законите и подзаконовите нормативни актове, изследвания и национални стратегически документи, с

които ще се съобразяваме в бъдещата си работа:

За постигането на оперативните цели на стратегията са формулирани дейности и мерки и интегриране на политиките за детето. Стратегията е структурирана в три части. В първата част е представено положението на децата в община Струмяни. Във втората част са формулирани основната цел и оперативните цели на стратегията, както дейностите и мерките за изпълнението им по приоритетни области. В третата част са представени ресурсите за прилагането на стратегията, очакваните резултати и механизмите за мониторинг на изпълнението на стратегията.

Част първа.

ПОЛОЖЕНИЕТО НА ДЕЦАТА В ОБЩИНА СТРУМЯНИ

Демографско развитие

Настоящото състояние на населението в община Струмяни е резултат от продължително действие на множество фактори и влияния, една част от които са свързани с общите тенденции, характерни за България като страна, а други - със специфичните особености на историческото, икономическото и културното развитие на района.

Сериозно влияние върху демографското развитие на община Струмяни оказват общите за страната демографски процеси, като засилена урбанизация, намаляваща брачност и раждаемост, както и увеличаващата се смъртност и интензивна емиграция в развитите страни от Европейския съюз и Америка. В резултат на тези процеси в Община Струмяни се наблюдава сериозна демографска криза, която е типична за по-голяма част от страната.

Съвременната демографска ситуация се характеризира с продължаващата през последните 10 години тенденция на намаляване броя на населението. Продължава неблагоприятната тенденция на абсолютно и относително намаляване на детското население в Общината, което показва трайно наложил се процес на застаряване на населението.

Община Струмяни не се различава по нищо от общовалидната за страната картина. Основните причини за намаляване на детското население са ниската раждаемост, значителна емиграция на деца, заминаващи за чужбина със своите родители.

През последните години раждаемостта в община Струмяни е следната: ; За 2005 г. – 43 деца ; За 2008 г. – 74 деца ; За 2009 г. – 62 деца и за 2010 г. - 53 деца.

Раждаемостта в България расте. През 2002 год. – 67795, през 2009 год. – 79 951. България е регистрирана с най-голямо повишение на раждаемостта, сред държавите – членки на ЕС в периода 2003 – 2009 год., от 1,23 та 1,57, сочат данните на Европейската статистическа служба. Раждаемостта през този период се е увеличила във всички държави членки на ЕС, като през 2009 год. тя е била най-висока в Ирландия и Франция.

Въпреки забелязаната положителна тенденция за увеличение на раждаемостта друг значим проблем е ранната раждаемост (под 20-годишна възраст на майката) - от 25 % през 1993 г. тя е 17 % за 2000 г. и спада до 14,2 % пред 2005 г. През 2005 г. 10 160 деца са родени от майки под 20-годишна възраст, като 401 от тях са деца на майки на възраст под 15 години. Също така следва да се обърне внимание на вредата от абортите и особено на предизвикания от тях стерилитет, който има и своите демографски измерения. Физическата незрялост на майките, опитите за предизвикване на аборт и проблемите, свързани с раждането на детето, водят до различни нарушения във физическото и психическото развитие на децата. Статистиката показва, че е изключително висок броят на абортите сред най-малките момичета и жени до 20 – годишна възраст. Ранното майчинство може да бъде фактор за социално изключване на майката със съответните последици и за детето. По този показател сме на едно от първите места сред Европейските страни.

Модели на семейно поведение

Съвкупността от демографските фактори като резултативни индикатори на семейното, респективно на детското, благосъстояние оказва влияние на друг твърде важен показател - модела на семейство, от гледна точка на броя на децата, отглеждани в него, както и на формирането на семейството. Процесът на постепенно преминаване от тридетен през двудетен към еднороден модел на семейството е твърде сложен и се осъществява в рамките на последните 50 години.

Сред факторите, които обясняват ниското равнище на раждаемостта, са и настъпилите промени в разбиранята на семейството за оптималния брой на децата. За съвременните българи приоритет продължава да бъде семейството с две деца като репродуктивен идеал.

Данните от проведеното по време на преброяването през 2011 г. извадково изследване на раждаемостта показват съществено разминаване между идеала за броя на децата в семейството и реализацията на репродуктивните желания на жените на възраст 45 - 49 години. Според изследването повечето български семейства (близо 80 %) желаят да имат две деца, но поради икономически трудности 60 % от тях не са успели да осъществят своя идеал. В краткосрочен план те се състоят в реализиране на отложените раждания, а в средносрочен и дългосрочен план - в реализиране в максимална степен на идеала на българското семейство - семейство с две деца, чрез създаването на подходящата социално-икономическа среда за отглеждане и възпитание на децата (Национална стратегия за демографско развитие 2006 - 2020 г.).

България е на едно от първите места сред източноевропейските страни по относителен дял на извънбрачни раждания от всички родени деца. Абсолютният и относителният дял на децата, родени извън брак, устойчиво се увеличава - 38,4 % през 2000 г. този дял нараства на 49,0 % през 2005 г. През 2006 г. броят на живородените извънбрачни деца е 37 569, или 50,8 % от всички деца. Високата извънбрачна раждаемост може да се обясни със значителното нарастване на броя на фактическите съпругески съжителства, което се потвърждава от обстоятелството, че при 60 % от извънбрачните раждания бащинството на детето е установено, откъдето може да се предположи, че тези деца живеят в семейна среда. При около 1/5 (20,3 %) от всички живородени деца бащата е неизвестен.

Националната статистика и изследванията констатираят тенденция на промяна и в брачното поведение - продължават да намаляват сключените бракове и да се запазва броят на разводите. Сключените бракове през 2006 г. са 32 773, или със 728 по-малко от предходната година. От тях 79,6 % са сключени в градовете. В селата са сключени 6672 брака. През 2006 г. броят на регистрираните разводи е 14 828 и той е близък до този през 2005 г. (14 676 развода). По-голямата част от тях (12 144 развода) се регистрират в градовете.

В община Струмяни през 2005 г. са сключени 16 брака, през 2008 г. - 9, през 2009 г. - 14, и през 2010 г. 11 брака. Видно от това е, че в общ. Струмяни са сключени изключително малко бракове.

Детската бедност

Бедността е явление с много измерения, а не само въпрос за липса на доходи сред част от населението. Съгласно концепцията за детската бедност, използвана от Изследователския център на УНИЦЕФ "Иноченти", "детската бедност е ситуация, при която детето има стандарт на живот, който не допринася за неговото физическо, умствено, духовно, морално и социално развитие"

През 2008 г. равнището на бедност за децата до 15 години е 15,1 % при средно за групата 16 - 64 г. от 12,3 %. Рискът от бедността е най-голям при децата със самотен родител и при децата в многодетни домакинства. Близо едно от всеки три деца със самотен родител (31,1 %) живее в бедно домакинство. Рискът от бедност е особено силен и за многодетните семейства

- 28,6 % от домакинствата с три и повече деца живеят в бедност, и допълнително се засилва за децата от уязвимите малцинствени етнически групи.

За Европейския съюз 2010 е година на борба срещу бедността. Равносметката обаче е тежка – във всички европейски държави, бедността не само не отстъпва, но дори се е увеличила, с последната криза още повече. Сумарният брой на бедните в общността се изчислява на 80 – 120 милиона души. Несигурността обхваща вече всички слоеве на населението. И все пак ЕС мобилизира финансови средства и се снабдява с юридически инструменти за борба срещу бедността. За периода 2007 -2013 год. Европейските социални фондове получават 75 милиарда евро. Създаден е Европейски фонд за приспособяване към глобализацията, за да насърчава реинтегрирането. Сред юридическите инструменти, с които ЕС се снабдява в този период е – Хартата на основните права. В нея се казва, че човешкото достойнство е ненакърнимо. Колкото до Лисабонския договор, който съдържа “социална клауза” , която предвижда оценяване на социалните последици от всички Европейски политики.

След влизане на Лисабонската стратегия / 2000 - 2010 год. / , констатирано е, че 10 години след стартирането ѝ, бедността не само не е изкоренена, но дори не е намалела, напротив, увеличила се е официално. През 2008 год. бедността за население: 84 милиона домакинства средно 19% - 20 милиона от тях са деца.

Рискът от бедност е най-голям в домакинствата, в които никой не работи, но има зависими деца. За важността на достъпа до пазара на труда красноречиво говори фактът, че равнището на бедност сред домакинствата, където всички възрастни работят, е незначително - 1,1 % за домакинства без деца и 1,2 % за домакинства с деца

Последица от бедността при децата е също така нарушаване на техните права и лишаването им от равни възможности за бъдещо развитие. От друга страна, нарушаването на основни права на децата по различни причини (различни форми на дискриминация) е предпоставка за бедност.

Измеренията на детската бедност предполагат разглеждане на взаимовръзките и тенденциите сред децата, като се използва подход, основаващ се на правата, отразявайки състоянието на децата в няколко сфери - здравеопазване, образование и личностно развитие, социално включване и участие, както и други нововъзникващи в бързо променящия се свят потребности. Напредъкът при показателите за благосъстоянието на децата, които не са свързани с доходите, е различен в различните населени места, като детската бедност преобладава повече в селските райони, където и икономическата обстановка като цяло е по-тежка.

Намаляването на риска от изпадане в бедност и социално изключване е един от основните дългосрочни приоритети на българското правителство и в частност на управата на общината.

Здраве

Промените в детската смъртност са чувствителен показател за икономическото и културното развитие на обществото. След достигнатото високо равнище от 17,5 % през 1997 г. коефициентът на детска смъртност непрекъснато намалява и през 2005 г. достига 10,4 %. През 2006 г. коефициентът на детска смъртност е 9,7 %, през 2009 - 8,5 %, като остава по-висок при някои от етномалцинствените общности и особено при ромите. Въпреки че през последните години детската смъртност в България непрекъснато намалява, тя продължава да е по-висока от тази в европейските страни. В повечето от страните в Европа коефициентът на детската смъртност е между 3,0 и 5,0 %. В Унгария, Полша, Латвия, Литва и Словакия нивото на този показател е в границите между 6,2 и 7,8 %. Само в Румъния има по-висока стойност на показателя от нашата страна - 15,0 %.

Водещи причини за смъртност са болести на дихателната система, следвани от външни причини и т. н.

Основните причини за високата детска смъртност, особено висока при малцинствените групи, могат да се търсят в по - лошите материално-икономически условия на живот, затруднения достъп до здравни грижи и здравни ресурси и, особено за ромската общност, значително по-ниското образователно ниво. Според проучване по проект на програма ФАР BG 0006.08 - "Осигуряване на достъп до здравеопазването за малцинствата", насочено към измерване на обективния здравен статус на ромите, е видно, че болен човек има в приблизително 80 % от посетените ромски домакинства в 10 града с компактно ромско население. В една четвърт от посетените домакинства е регистриран човек със значителна степен на трайно увреждане (загубена трудоспособност - 50 % и повече). Проучването посочва, че ромските жени и деца в България са специална рискова група по отношение на здравния статус.

На първо място като причина за хоспитализация сред децата са болестите на дихателната система (37 %), следвани от инфекциозни болести и паразитози (8 %). На трето място са травмите и отравянията - 6 %, на четвърто - болестите на храносмилателната система (6 %).

Рисковите фактори на средата и храненето определят появата на отдавна забравени заболявания, каквото е туберкулозата. От 2000 до 2003 г. средногодишно са възниквали по 3557 нови случая на заболяване от туберкулоза, от които 275 средно годишно са новите случаи при деца. През 2005 г. общият брой регистрирани заболявания от активна туберкулоза на деца до 17 години са 781, като 227 от тях са новооткрити. През 2006 г. на 100 000 деца новооткритите случаи средногодишно са 16,6., а през 2009 год. на 100 000 деца новооткритите случаи средногодишно са 10,9 %

В сравнение с 2000 г. през 2003 г. регистрираните заболявания от злокачествени новообразувания при децата от 0 до 17 навършени години се увеличават с 26 %. Новооткритите злокачествени новообразувания от 135 през 2000 г. нарастват на 148 през 2005 г., през 2009 година нарастват на 438, което предполага връзката на тези заболявания с храненето и грижите, които се полагат за отглеждането на детето, както и с достъпа до здравни грижи при децата от семейства с различен социално-икономически статус и етническа принадлежност.

През последните 10 години в редица представителни за страната изследвания и статистически данни, които за съжаление не изключват и община Струмяни, бяха констатирани изключително тревожни тенденции по отношение на здравето на децата и младите хора, свързани с тяхното поведение, като:

- рисково сексуално поведение, висока честота на ранната бременност (до 19 г.) и увеличаване броя на абортите в същата възраст;
- широко разпространение на употребата и злоупотребата с психоактивни вещества (цигари, алкохол, лекарствени средства);
- разпространяване на агресивността и насилието;
- нарастване броя на сърдечно-съдовите заболявания и смъртността от тях.

Психичното здраве на децата е друг значим обществен проблем. Не малък процент от децата и юношите страдат от емоционални и поведенчески проблеми, а се наблюдават и такива с психични разстройства. Психично-здравното благополучие на децата зависи от осигуряване на благоприятни условия за емоционалното им развитие. Тези условия предполагат родителите и училището да осигурят отношения на доверие, което постепенно да позволи изявата на естествените таланти и формирането на личността и светогледа на децата през призмата на умения за разбирателство, общуване и капацитет за социално участие. По този начин зависимостта, характерна за ранното детство, се трансформира в автономност и готовност за живот в общности. Задачите около развитието се изпълняват от родителите, а впоследствие - и от училището. На настоящия етап капацитетът на българските семейства и училища да

предоставят отношения, чрез които децата да постигат самостоятелност и психично здраве, е нисък. Този проблем изисква изграждане на територията на община Струмяни на политики и стратегии и активно ползуване на нормативна база, позволяващи въвеждане на услуги за деца, родители и представители на училището .

Във връзка с възпитанието на децата от общината и предотвратяване употребата на наркотични вещества за седми пореден път през 2009 г. се организира колопоход на Пирин планина, посветен на борбата с наркотиците, в който взеха участие младежи от общ. Сандански и общ. Струмяни, като по време на провеждане на мероприятиято бе осигурен добър обществен ред, без инцидентни и пътно – транспортни нарушения. В тази насока ще продължават да се организират мероприятия.

Броят на децата, с трайно намалена възможност за Социална адаптация, които са освидетелствувани от ТЕЛК, в община Струмяни към края на 2010 г. е 9. Семействата им се подпомагат с месечни добаки за социална интеграция по реда на ППЗИХУ.

Образование

Процесите на икономическа и културна глобализация поставят все по-настоятелно проблема за качеството на образованието. Нарастващата взаимосвързаност на икономиките в обществото, предизвикана от бума на информационните технологии и все по-свободното движение на капитали, обвързва все по-видимо просперитета на страната и индивида със знанието и технологиите, със способността за учене и за осмисляне на опита.

Изключително неблагоприятно въздействие върху бъдещото развитие оказват и увеличаването на неграмотността и влошаването на образователната структура сред младите хора до 24 години. Неграмотността в редица случаи се съпровожда със социални рискове - безработица, бедност, липса или недостатъчни грижи за здравето и образованието на детето, отклоняващо се понякога поведение. Всичко това оказва отрицателно въздействие по отношение на децата и тяхното развитие.

По данни на СОУ - Микрево в община Струмяни общ 305 ученици. От тях в начален етап /I-IV кл./ - 174 ученика, прогимназиален етап /V- VIII кл./- 131 ученика и в 9-ти клас - 18 ученика. Записаните в детските градини деца са 147, в т.ч 35 записаните в подготвителните групи. Основните причини за отпадането на ученици от училище не са по- различни от тенденциите в цялата страна. Това са преди всичко ученици от ромски произход и в основата на причините за отпадането стои преди всичко нехайството от страна на родителите. Направени са и голям брой неизвинени отсъствия, липсва интерес и мотивация за училище. Това са основните причини за отпадане на ученици от училищата в общината.

При по-задълбочен анализ на причините за отпадането от училище се констатира, че те обикновено се групират в няколко основни категории: икономически, етнокултурни, социални, педагогически. Основните фактори, които според емпиричните данни оказват силно влияние върху отпадането от училище, са:

1. Лошо икономическо състояние на семейството, в което детето живее. Този факт става още по-значим, когато по-голяма част от семействата в лошо икономическо състояние са част от етническите малцинства.

2. Придържането към определени културни стереотипи, особено когато семейството живее в компактна група сред представители на собствения етнос. Етническата принадлежност проявява влиянието си върху отпадането от училище както чрез икономически мотиви за напускане, така и чрез т.нар. семейни причини (ранни бракове, непълни семейства и др.).

3. Третата основна група мотиви за отпадане от училище се определя от училищната среда и свързаните с нея педагогически фактори: трудности, които детето среща в училище; интерес към учебния процес и произтичащото от него желание/нежелание да се посещава

училище; конфликтни отношения със съученици и/или учители; качество и методи на преподаване и подкрепа на децата с трудности при усвояване на учебния материал.

Съществуват и някои обективни страни на училищната среда, които влияят върху отпадането от училище и върху броя на прекараните от детето години в училище - наличие и ефективност на предучилищната подготовка, качество и сложност на учебното съдържание, брой прекарани години на детето в училище и др.

Деца с изявени дарби

Все още недостатъчно активно се работи по финансовото подпомагане на децата с изявени дарби. Няма постъпили от родители молби за осигуряване на тяхната издръжка. Въпреки това е необходима по - пълна разгласа на Наредбата за условията и реда за осъществяване на закрила на деца с дарби, приета с Постановление № 298 на Министерския съвет от 2003 г., по която могат да се подпомагат деца от Министерство на културата, Министерство на образованието и науката, Министерство на земеделието и храните, от Държавната агенция за младежта и спорта, както и от кметове на общини. Съгласно Наредбата за условията и реда за осъществяване на закрила на деца с дарби социалните работници от отдел "Закрила на детето" могат да дават консултации.

Деца в риск

Деца, настанени в специализирани институции

Общият брой на децата в специализираните институции през 2006 г. за страната е 8653, за 2009 - и 2020 год - Броят на институционализираните деца намалява.

О”ЗД” – Струмани при Д”СП” – Сандански през 2009 г. е работил по настаняването на 3 деца в специализирани институции; за 2010 г. са настанени 2 деца. Забелязва се намаляване броят на децата, които следва да бъдат настанени в специализирани институции.

Проследявайки данните за страната и общината може категорично да се каже, че се утвърждава трайна тенденция към намаляване броя на децата в специализирани институции, но въпреки това техният брой все още е голям. Според резултатите от проведено от ДАЗД проучване най-голям е относителният дял на децата в специализирани институции, които са от семейства с един родител - 46 %, или 3958 деца. Родителите на 40 % (3460) от децата са безработни, с много нисък социален статус и са в невъзможност да се справят с отглеждането им. Децата от многодетни семейства са 27 % от настанените в специализираните институции (2328), следвани от децата, които са изоставени или подхвърлени от своите родители - 15 % (1322), и децата, на които единият родител е починал - 8,6 % (742). Пълни сираци са 2 % от настанените в специализирани институции, или 174 деца. В специализираните институции се намират 159 (1,8 %) деца, родени от непълнолетни родители - майки под 18-годишна възраст.

Основните фактори, които обуславят настаняването на децата от семейства в неравностойно социално положение в специализирани институции, са трудностите, които те срещат при отглеждането им (икономически, психологически, социални), съчетани с липсата на достатъчно алтернативни на институционалната грижа услуги. Основните рискове, на които са подложени децата в тези семейства, са свързани с качеството на живот, климата в семейството и достъпа на децата до образование. Тези данни показват необходимостта от съответни превантивни и подпомагащи политики с цел ограничаване на риска "бедност", както и необходимостта от нови гъвкави форми за социални услуги и подкрепа на семейството като основен фактор за развитие на детето.

Деца със специални образователни потребности

С промените в нормативните актове в системата на народната просвета през 2003 г. и с приемането на Националния план за интегриране на деца със специални образователни

потребности и/или с хронични заболявания в системата на народната просвета започна процесът на поетапно въвеждане и осъществяване на интегрираното обучение. Важна стъпка в този процес бе изграждането на екипите за комплексно педагогическо оценяване (ЕКПО) към регионалните инспекторати по образование. Техният състав и функции са определени в Правилника за прилагане на Закона за народната просвета (ППЗНП). Основната цел на комплексното педагогическо оценяване от ЕКПО е да се извърши първична оценка на общото развитие на детето или ученика, въз основа на която да се препоръчат видът и формата на обучение, детската градина или училището, към което се насочва за обучение детето или ученикът, и видът на ресурсното осигуряване или подпомагане.

В резултат на образователната политика, насочена към развитие на интегрираното обучение, броят на обхванатите такива в СОУ – Микрево е 2 ученика. Децата със специални образователни потребности се подпомагат от ресурсни учители и специалисти.

От направената оценка на процеса на включване на децата със специални образователни потребности в общообразователна среда показват, че е необходима екипна работа за създаване на подкрепяща среда в детските градини и в училищата за усъвършенстване на методологията и модела на оценката на образователните потребности на децата с увреждания и насочването им към общообразователни училища.

Деца - жертви на насилие и експлоатация

Проучванията и анализите на ОЗД и МКБППМН показват, че насилието срещу децата е актуален както за цялата страна, така и за община Струмияни. Голям брой от регистрираните случаи на насилие през последните години са в семейна среда. Практика показва, че когато една система работи добре, това води до увеличаване броя на случаите, за които се сигнализира и по които се работи. През 2009 г. подадените сигнали за насилие над деца в страната са 2855, като по 1742 са предприети мерки от отделите "Закрила на детето". Спрямо предходната година случаите, по които са предприети мерки за закрила по ЗЗДет, се увеличават с 22 %.

Анализът на случаите, по които са работили отделите "Закрила на детето", показва, че при децата, отглеждани от двама родители, най - често се среща физическо и психическо насилие спрямо детето, докато при децата, отглеждани от самотен родител, най-често майка, по-често съществува риск да станат жертва на сексуално насилие и пренебрегване. Във възрастов план най-голямата група деца - жертва на насилие, е между 8 и 14 години (57 % от всички деца - жертва на насилие); следвани от децата на възраст между 15 - 18 години (17 %); децата от 4 до 7 години - 15,8 %, и тези между 0 - 3 години - 10,6 %.

Анализът на случаите на насилие в семейна среда, по които е работил О"ЗД" при Д"СП" – Сандански показва, че е незначителен - 2 броя за 2010 год. Децата са от семейства от двама родители. Наблюдава се и агресия, от страна на родителите, спрямо децата им в случаи на бракоразводни дела.

По данни на МКБППМН – Струмияни през последните 10 години основен дял в противообществените прояви на малолетни и непълнолетни основен дял заема кражбите на лично и обществено имущество. Ескалацията на агресивното и проблемно поведение на децата показва, че в работата по превенция на насилието е необходим междуинституционален и интердисциплинарен подход на местно ниво и изграждане на партньорска мрежа с ясно очертана роля на всеки от партньорите, които работят като мултидисциплинарен екип. Основната функция на екипа е да разкрива пространство за разговори с децата и хората, които се грижат за тях, позволяващи да се измества акцентът от насилието към агресивността и нейните причини. На общинско ниво се наблюдава добра координация в действията на институциите, имащи отношение по разисквания проблем.

Деца на улицата

Децата на улицата са една от най - уязвимите групи на деца в риск. По Заповед на Директора на Д"СП" – Сандански ежесечно екип от социални работници извършва обход по основни улици на селата – Илинденци, Струмјани и Микрево, с цел регистриране на просеци деца. В регистъра на ОЗД – общ. Струмјани, воден в Д"СП" – Сандански не са регистрирани деца, просеци и работещи на улицата.

Деца - извършители на престъпления

Проблемът с противодействието на противоправното поведение на малолетните и непълнолетните е особено актуален през последните години. Кризата по време на прехода засегна най - чувствително децата. Повиши се рискът от различни отклонения в поведението им, увеличиха се формите на проява на тези отклонения.

Данните от полицейската статистика за последните две години сочат, че се запазва тенденцията на сериозно намаляване на броя и относителния дял на детската престъпност в страната като цяло.

По данни на РПУ – Сандански се наблюдава тенденция за запазване броя на престъпленията, извършени от малолетни и непълнолетни. През 2010 година са водени на отчет 4 деца - 1 момче на възраст до 13 години и 3 момчета непълнолетни. Възпитателна дела – 3. През 2009 г. са водени на отчет общо 4 деца, 3 деца на възраст от 14 до 18 години - момчета и 1 от 8 до 13 години – момиче. Възпитателни дела няма. За 2008 година водени на отчет 2 от тях 1 – момиче на възраст до 13 години и 2 момчета на възраст от 16 до 18 години. Възпитателни дела 1 за извършена кражба. През 2006 годи са водени на отчет 8 деца на възраст от 7 до 14 годишна възраст от тях 1 момиче и 7 момчета. Възпитателни дела 4 – 2 за извършени кражби и 2 за проституция.

От водените на отчет 2 са българи и 16 са роми. Няма осъдени деца. От водените на отчет няма сираци, 4 са деца от семейства на разведени родители или намиращи се във фактическа раздяла, 2 са деца от семейства в които има членове с престъпни деяния и 12 са деца с един родител.

По искане на полицейски орган е предоставена мярка “полицейска закрила” на 4 деца, като на 3 от тях на основание за съществуваща непосредствена опасност за живота или здравето на детето и 1 от тях, когато самото дете е оставено без надзор.

По предложение на МКБППМН при община Струмјани през 2006 год. е изготвено предложение за налагането на най – тежката мярка по ЗБППМН – настаняване в СПИ, тъй като предприетите до момента мерки и провеждащата се корекционно – възпитателна работа не даде възпитателен ефект. МКБППМН е разгледала 8 възпитателни дела и е наложила мерки по чл. 13 от ЗБППМН на 8 деца, няма родител с наложена мярка по чл. 15 от ЗБППМН.

С цел ограничаване посегателствата срещу личността на децата от общ Струмјани на обществени места са проведени срещи с Директорите на училището и детската градина, с цел инструктирането им за начина на действие при получаване на сигнали за извършени противообществени прояви или престъпления на територията на учебните заведения в общината, проведен е инструктаж на патрулиращите униформени служители, с цел обезпечаване сигурността на учениците след края на учебните занятия, провеждат се полицейски операции, като за резултатите се изготвят справки за проведените мероприятия.

Деца в интернет

През последните години все повече започнахме да обръщаме внимание на световната информационна мрежа - интернет, предвид неизчерпаемия ресурс от информация, с който разполага, както и предвид все по-мощното навлизане и напредъка на модерните технологии. За съжаление всичко това изправя пред нас едно ново предизвикателство, свързано с негативи като вредното и незаконно съдържание и възможностите за злоупотреби. На специализираната интернет страница, поддържана от ДАЗД.

Деца - жертви на пътнотранспортни произшествия

Статистически данни показват, че пътнотранспортните произшествия са втората по ред водеща причина в света, която предизвиква смърт сред младите хора на възраст между 5 и 25 години.

За съжаление България е сред страните, които се нареждат на първите места по най-висок брой на пътни инциденти в Европейския съюз. През 2009 г. в резултат на пътнотранспортни произшествия по пътищата на страната са пострадали 1481 деца, 60 от които са загинали. Данните показват, че всеки ден през годината жертви на пътнотранспортни произшествия са били повече от три деца. Най-често те са ставали жертва на произшествия като пътници в автомобилите. Според полицейската статистика през последните години се забелязва тенденция на нарастване броя на пострадалите като пътници деца. В повечето от случаите пострадалите са превозвани, без да са използвани обезопасяващи средства, като колани и защитни седалки.

Деца - бежанци

На територията на община Струмяни няма регистрирани деца-бежанци.

Част втора.

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ, ОПЕРАТИВНИ ЦЕЛИ И МЕРКИ ЗА ТЯХНОТО ИЗПЪЛНЕНИЕ ЦЕЛ

Стратегията си поставя за цел осигуряването на условия за ефективно упражняване на правата и подобряване качеството на живот на децата като условие за свободното и пълноценното им личностно развитие.

ОПЕРАТИВНИ ЦЕЛИ

Стратегията за детето набелязва следните оперативни цели:

1. Намаляване на детската бедност и създаване на условия за социално включване на децата.
2. Осигуряване на равен достъп до качествена предучилищна подготовка и училищно образование на всички деца.
3. Подобряване здравето на децата.
4. Насърчаване участието на децата при формиране и изпълнение на политики, свързани с техните права и отговорности.

ДЕЙНОСТИ И МЕРКИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОПЕРАТИВНИТЕ ЦЕЛИ ПО ПРИОРИТЕТНИ ОБЛАСТИ

Семейна среда

- Осигуряване правото на детето да живее със своите родители.

- Зачитане на отговорностите, правата и задълженията на родителите.
- Осигуряване правото на детето да поддържа контакти с родителите си при временна раздяла.
- Оказване на необходимата помощ за родителите.

Семейната среда и връзката с родителите са от ключово значение за развитието на детето. Родителите носят първостепенната отговорност за отглеждането и възпитаването на детето съобразно неговите нужди и интереси, а детето има правото да получи подходящи грижи и ръководство за упражняване на правата си.

Осигуряването на правото на детето да живее със своите родители е един от приоритетите на реформата в грижите за деца, започнала в България с приемането на Закона за закрила на детето. Усилията са насочени към подобряване на уменията за родителство и промяна на отношението към детето. Предприети са комплекс от мерки за подкрепа на родителите, като социална, финансова, психологическа помощ, включително временни грижи за детето, с цел да се предотврати неговото изоставяне. Развиват се и специфични механизми за подкрепа на родителите, които отразяват промените във формите и организацията на семейния живот в България и растящата мобилност на членовете на семействата. Предприемат се и мерки, чрез които да се създадат допълнителни гаранции, че детето ще поддържа контакт и с двамата родители при развод или раздяла между тях. Политиките в тази област за периода на действие на стратегията ще бъдат насочени към следните приоритети и ще се изразят във:

1. Предприемане на мерки за подкрепа на доброто и отговорно родителство:
 - 1.1. популяризиране на различни форми, методи и услуги за семейно планиране и предотвратяване на нежелана бременност;
 - 1.2. предлагане на услуги и форми за подкрепа по време на бременност и раждане;
 - 1.3. предлагане на услуги и форми за развиване на уменията за полагане на грижи и възпитание на детето съобразно неговата възраст;
 - 1.4. разработване и въвеждане в практиката на стандарти за ранно детско развитие;
 - 1.5. предлагане на услуги за преодоляване на кризи в семейните отношения;
 - 1.6. предлагане и спазване на мерки за превенция и санкциониране проявите на безотговорно родителство.
2. Предприемане на мерки в подкрепа на родителите при наличие на риск за детето от изоставяне:
 - 2.1. осъществяване на дейности по предотвратяване на изоставянето;
 - 2.2. развиване на професионалните умения на социалните работници за ранно идентифициране на риска от изоставяне и предприемане на мерки за закрила;
 - 2.3. предприемане на мерки за закрила и повишаване на тяхната ефективност.
3. Предлагане на социални услуги в Общността за подкрепа на децата и семействата съобразно местните потребности – Център за настаняване от семеен тип.
4. Изграждане на мрежа от съпътстващи социалните услуги - форми за подкрепа на родителите, като: обучение за родители, семейно консултиране, профилирано психологическо консултиране и други.

5. Осигуряване на допълнителни гаранции за установяване произхода на детето независимо от формата на семеен живот на родителите (фактичното съпругеско съжителство), включително чрез участието на детето в установяването и оспорването на произхода.

6. Осигуряване на разнообразни и достъпни услуги за родителите и детето, които да улеснят поддържането на лични отношения между детето и родителите при развод или раздяла между тях и между детето и неговите роднини или близки в интерес на детето, като:

6.1. държавата стимулира развиването на услуги като развиване на родителски умения, семейна медиация, семейно консултиране и терапия, центрове за контакти с деца;

6.2. семейното законодателство стимулира родителските споразумения относно грижите за децата след развод или раздяла между родителите, включително чрез намаляване намесата на съда при решаването на тези въпроси;

7. Въвеждане на правна възможност за възлагане извършването на определени действия за защита на отделни права и интереси на детето на лица, които не са родители или осиновители, но на които по съответния законов ред са възложени грижи за детето.

8. Осигуряване на правна помощ.

Жизнен стандарт и социално подпомагане

- Осигуряване на жизнен стандарт, съответстващ на нуждите на физическото, умственото, духовното, моралното и социалното развитие на детето.

- Семейно социално подпомагане.

- Създаване на условия за съвместяване на личния и професионалния живот на родителите и трудова реализация на жените.

- Развитие на дневните грижи - ясли, детски градини.

Родителите или другите лица, които отглеждат детето, носят първостепенната отговорност да осигурят в рамките на своите възможности условията за живот, необходими за развитието на детето. В тази си роля те са подкрепяни от държавата.

Децата формират една от основните групи, сред които е отчетен висок риск от изпадане в бедност. За решаването на този проблем се предприемат мерки за предотвратяване на бедността и ниския образователен статус; за насърчаване на отговорното родителство чрез прилагането на диференциран подход при предоставяне на социални помощи, отчитащ факта, дали детето посещава училище, или не; подпомагане на безработните родители при търсене и намиране на работа и респективно повишаване на доходите от труд на семейството.

Намирането на подходящ баланс между родителството и професионалната реализация е друго предизвикателство, което стои пред съвременното семейство и социалната политика. Особено важно е социалната подкрепа за семействата да отчита общественото значение на родителския труд, ролята и на двамата родители за отглеждането на детето, както и нуждата

жената майка да получи защита за репродуктивните си функции и подкрепа за професионалната си кариера, които да се съчетаят с нуждите на работодателите. От особено значение в тази посока е увеличаването на достъпа на семействата до качествени дневни грижи за децата, съобразени не само с нуждите на родителите за съчетаване на професионалния и семейния живот, но и с променящите се потребности и интереси на децата. Развиването на мрежа от дневни грижи за децата е преди всичко отговорност на общинските власти, но те ще бъдат стимулирани чрез правителствени политики и чрез сътрудничество със социално отговорни работодатели и работодателски организации.

Политиките в тази област ще бъдат насочени към:

1. Подкрепа доходите на семействата, чиито деца са застрашени от социално изключване, чрез:

1.1. развиване на икономическото подпомагане или т. нар. "подкрепа на доходите" за намаляване на бедността сред уязвимите семейства, като самотните родители, родители и деца с увреждания, многочленните семейства, семействата с безработни родители и други; да продължи актуализирането на размера на помощите, като се отчита динамиката на основните макроикономически показатели, и да се пристъпи към тяхното диференциране според поредността на децата в семейството и възрастта на детето;

1.2. да продължи прилагането на по-благоприятни условия за достъп до финансово подпомагане за деца от семейства с ниски доходи и повишаване размера на социалната помощ за децата, които редовно посещават училище; социалното подпомагане, обусловено от отговорното родителство, да съчетава финансово подпомагане и услуги като пакет от мерки, предлагани от Дирекция "Социално подпомагане" Сандански, с цел успешното социално включване на децата;

1.3. развиване на политики за поемане от държавата на част от жилищните кредити за млади и многодетни семейства;

1.4. актуализиране на законодателството относно определянето и изплащането на издръжката на децата от родителите в интерес на детето.

2. Подкрепа на родителите за съчетаване на професионалния и семейния живот чрез:

2.1. насърчаване ролята на бащата, включително чрез създаване на стимули в законодателството за бащите да ползват родителски отпуск;

2.2. продължаване на системните политики за гарантиране равнопоставеността между половете на пазара на труда, в политическия, социалния и семейния живот;

2.3. развиване на възможностите за гъвкава заетост (непълно работно време, работа на половин длъжност, надомна работа и др.) и професионална мобилност на работната сила;

2.4. повишаване ефективността на контрола за спазване на трудовото законодателство.

3. Увеличаване на достъпа до качествени дневни грижи за деца чрез:

3.1. системно проучване и планиране съобразно нуждите от страна на общините и предлагане на дневни грижи;

3.2. развиване на система от стимули за общинските власти от страна на правителството в сътрудничество с работодателските организации като проява на тяхната корпоративна социална отговорност за развиването на дневни грижи, включително и на алтернативи на детските ясли и градини, като показателите своята ефективност семейни центрове и други;

3.3. развиване на система от стимули за родителите за записване на децата в предучилищни форми на образование и посещаване на детските градини с цел увеличаване обхвата на децата в предучилищна възраст чрез социално подпомагане под условие премахване на таксите за детски ясли или градини и др.;

3.4. създаване на възможности за ранно включване на децата със специални потребности - с увреждания, в детските заведения чрез създаване на подкрепяща архитектурна и обществена среда, подготовка на персонала и на учебните материали;

3.5. насърчаване предоставянето на услуги за родители на деца с увреждания с цел подкрепа за отглеждане на детето в семейството чрез дневни грижи, рехабилитационни центрове, центрове за консултиране и др.;

3.6. увеличаване на инвестициите в персонала на детските заведения - чрез обучение за работа с деца с увреждания, с деца от уязвимите етнически малцинства, с деца с дарби и др.;

Алтернативни грижи

- Развиване на алтернативна семейна грижа за деца, които не могат да живеят с биологичните си родители.

- Наред с усилията да се осигури правото на всяко дете да бъде отглеждано от родителите си реформата в областта на закрилата на децата е насочена към създаване на условия за отглеждане на всяко дете в семейна среда, намаляване дела на децата в специализирани институции и създаване на механизми и системи, които да гарантират предлагането на качествени грижи и услуги за децата, временно или постоянно отделени от своите биологични семейства. Постигнатите резултати бяха признати и от Европейската комисия в редовните доклади за напредъка на страната в процеса на присъединяване.

За децата, които временно или постоянно не могат да живеят с биологичните си семейства, да се осигури възможност да живеят в условия, максимално близки до семейните. Във връзка с това водещият принцип да бъде гарантиране на сигурна и грижовна семейна среда, която да дава възможност за пълноценното развитие на детето, изграждането на неговата идентичност и пълноценна социализация и реализация.

Най-често използваната мярка за закрила на деца, които е необходимо временно или постоянно да живеят разделени от своите родители, към момента е настаняването при роднини или близки. Този факт е следствие на съхранените традиции за помощ и участие на разширеното семейство при отглеждането на децата. Тази мярка за закрила заедно с подходяща публична подкрепа и наблюдение за интересите на детето се ползва с приоритет пред настаняването при приемни родители, тъй като дава по-големи гаранции за запазване идентичността на детето и запазване на контактите му с биологичното семейство.

В тази връзка непрекъснато нараства броят на случаите за настаняване на деца в семейства на близки и роднини по реда на чл. 26 от ЗЗД, по които ОЗД работи. Броят на тези случаи през 2008 г. е бил 8, за 2009 г. – 12, а за 2010 - 24 бр.

Ускореното развитие на услугата "приемна грижа" ще продължи да бъде приоритет на политиката по закрила на децата с оглед защита на интересите на децата и на доказаната социална и икономическа ефективност на този вид грижа.

Политиките в тази област ще са насочени към същите приоритети и ще се изразяват във:

1. Създаване на качествени алтернативни семейни грижи

1.1. да се подобрява качеството на услугите "настаняване при роднини или близки" и на доброволната и професионалната приемна грижа;

1.2. да се отдава приоритет на настаняването на деца в семейства на роднини или близки и в приемни семейства пред настаняването в институции;

1.3. да се развиват услуги за оказване подкрепа на семействата на роднините или близките, които отглеждат детето, на приемните родители и на децата, настанени при тях;

1.4. да се развива капацитетът на органите на държавата и неправителственият сектор с цел повишаване качеството на грижи за децата, настанени в семейства на близки и роднини и в приемни семейства;

1.5. да се разширява кръгът от доставчици на социалната услуга "приемна грижа".

2. Осиновяване

2.1. основна цел при осиновяването на децата е то да бъде обосновано от интереса на детето;

2.2. приоритет при осиновяването на деца български граждани да имат българските граждани, а осиновяването от чужди граждани да е възможно, ако за детето няма подходящи осиновители - български граждани;

2.3. осиновяването да дава възможност за запазване и развиване на идентичността (етническа, религиозна, културна и др.) на детето;

2.4. да се развиват социални услуги за задължителна подготовка на кандидат-осиновители и на деца, на които им предстои да бъдат осиновени, и за подкрепа на осиновители и осиновени;

2.5. да се усъвършенства уредбата на осиновяването, като:

а) се улесни достъпът на децата до осиновяване, ако това е в техен интерес;

б) се усъвършенства процедурата по осиновяване, като се търси балансът между необходимостта от подробно проучване и избор на най-подходящо семейство и желанието за възможно най-бързо предоставяне на семейна грижа на детето. През 2007 г. ОЗД при ДСП е проучил и предложил за вписване в регистрите на желаещи да осиновят при условията на пълно осиновяване 4 семейства, през 2008 год. 2 семейства и през 2009 год. 1 семейство.

Здравни грижи и обслужване

- Здравно обслужване.
- Достъп до качествено здравеопазване за всички социални групи.
- Подобряване на здравеопазването в селските и отдалечените райони.
- Намаляване на детската смъртност и подобряване на детското здравеопазване.
- Подобряване на майчиното здравеопазване.
- Увеличаване на достъпа до здравна информация.
- Превенция на употребата на наркотици и упойващи вещества и намаляване броя на децата, злоупотребяващи с наркотици и упойващи вещества.

Основен приоритет на Общинската стратегия за детето е опазването, укрепването и възстановяването на здравето на детето.

Подцелите в тази област са:

- намаляване на детската смъртност, особено сред ромските общности;
- намаляване на социалнозначимите заболявания сред децата;
- намаляване броя на децата с вродени аномалии и генетични болести;
- ограничаване на инфекциозните болести и паразитозите.

Стратегическите цели ще бъдат постигнати чрез улеснен достъп до медицински услуги на живеещите в отдалечени труднодостъпни райони с неизградена инфраструктура, както и на децата в риск (живеещите в семейства в неравностойно социално положение, децата с увреждания, употребяващите наркотични вещества, представителите на някои етнически групи, децата на улицата и др.).

Във връзка с изпълнението на стратегическите цели трябва да бъдат предприети следните мерки:

1. Повишаване на здравната култура сред населението чрез здравно образование за децата и техните родители.
2. Осигуряване на профилактика на наследствените болести, предразположения и вродените аномалии.
3. Повишаване обхвата и качеството на профилактичните прегледи.
4. Въвеждане на системно здравно образование в училище, насочено към придобиване на знания, изграждане на умения и нагласи за здравословен начин на живот.
5. Повишаване физическата активност на децата, с особен акцент към децата в училищна възраст.
6. Промоция на здравословното хранене сред децата и учениците, както и стимулиране кърменето на децата до една година.
7. Намаляване на тютюнопушенето, употребата на алкохол и психоактивни вещества от децата и подрастващите.
8. Оптимизиране на училищното здравеопазване.
9. Въвеждане на предбрачни консултации в общностите, които са застрашени от високи нива на наследствени заболявания.
10. Обхващане на новородените и децата от общопрактикуващите лекари.
11. Повишаване на обхвата с имунизации по Националния имунизационен календар сред малцинственото население.
12. Стимулиране разкриването на практики в райони с малцинствено население.
13. Подобряване достъпа на децата с увреждания до лечебните заведения чрез оптимизиране на инфраструктурата им.

Подобряването на достъпа до здравни услуги е в пряка зависимост от информираността на населението за вида и обема медицински дейности и за правата му.

Опазването на здравето и подпомагането на развитието на младите хора определят необходимостта от:

1. Осигуряването на достъп на децата и юношите до съвременна адекватна научна информация по въпросите на сексуалното и репродуктивното здраве, превенция на нежелана бременност, полово предавани инфекции, HIV/СПИН и злоупотреба с психоактивни вещества.

2. Осигуряване достъп на децата в българското училище до системно здравно образование в училище, насочено към изграждане на знания, нагласи и умения за безопасно поведение и избягване на рискови за здравето практики.

3. Провеждане на здравнообразователни кампании, насочени към младите хора и техните родители, за превенция на нежелана бременност, полово предавани инфекции, HIV/СПИН и злоупотреба с психоактивни вещества.

4. Създаване на подкрепяща децата и младите хора социална среда чрез изграждане на адекватни нагласи на възрастните и общностите към сексуалното поведение на младите хора, употребата на психоактивни вещества, както и към най-силно уязвимите групи подрастващи и към младите хора, живеещи с HIV.

Право на образование

Осигуряване на достъп до качествено образование и включващо:

- предучилищно възпитание и подготовка;
- основно и средно образование, и
- професионална квалификация.

За периода на действие на стратегията реформите в образователната система ще продължат, за да отговори тя напълно на предизвикателството за достъпност и качество с оглед нарастващото значение на образованието за социалното включване на децата и за качеството на човешкия капитал. За да се повиши достъпът на децата в България до качествено образование, ще бъде отделено особено внимание на следните въпроси: 1) разширяване обхвата и качеството на предучилищното образование; 2) развиване на включващото обучение за децата със специални образователни потребности; 3) създаване на допълнителни гаранции за достъп до образование на децата от етническите малцинства и географски отдалечените райони; 4) подобряване на механизмите за участие на децата в образователния процес и в живота на училището с цел постигане на реална заинтересуваност у децата от училището като тяхна територия и място за изява.

Безспорна е положителната връзка на предучилищната подготовка и възпитание с развитието в ранна детска възраст, което от своя страна има решаваща роля както за включване на децата в по-късните етапи на училищно образование, така и върху качеството на живот на децата и техните семейства. Обхватът на предучилищното образование у нас нараства (средно за страната е достигнат 90 % обхват на децата на 6-годишна възраст), но остава относително нисък в някои рискови групи семейства.

Образованието чрез включващо обучение е една от посоките за реформа в българската образователна система през последните години, за да се осигури равнопоставеност за обучение на децата със специални образователни потребности, равните им възможности на трудовия

пазар и пълноценното им участие в живота. С цел общата образователна среда да се адаптира към нуждите на детето със специални образователни потребности продължават усилията за създаване на подкрепяща среда, която включва подходящи архитектурни и социални условия, индивидуални образователни програми, екипи за комплексно педагогическо оценяване, общи или специални учебно-технически средства и апаратура, дидактически материали и помагала.

Продължават усилията за гарантиране на равен достъп до образование на децата от етническите малцинствени групи. Мерките, които се предприемат, целят намаляване на непреките разходи за образование за социално слабите семейства, намаляване значението на детския труд за семействата като причина за отпадане от училище и повишаване ценността на образованието.

Отдых, свободно време и развитие способностите на детето

Новата социална ситуация за развитие на българското дете изисква и нов подход за развитието на неговите способности. Неговата същност са непрекъснатостта, целостността и интегрираността на въздействието на ценностните норми, културните образци и моделите на поведение през цялото детство. В основата на осъществяването на този подход е осигуряването на равен достъп на всяко българско дете до културните ценности и образци и дейностите за тяхното създаване. За целта е необходимо:

1. Да се утвърдят и осъвременят традиционните за България центрове и пространства за детска културнотворческа дейност и участие - училище, читалище и други културни институции.

2. Да се полагат специални грижи за децата с изявени дарби, които са "национално богатство".

3. Общината да разработи политика за откриване и стимулиране на децата с изявени дарби чрез финансиране от общината.

4. Общината да създава възможности за осмисляне свободното време на децата през ваканциите чрез финансиране на дейности от собствените си приходи и при ежегодно приемана от общинският съвет програма.

5. Културните институции, финансирани от държавния бюджет (театри, музеи, галерии, библиотеки и др.), ежегодно да разработват планове за действие съвместно с училищата и извънучилищните педагогически учреждения и да изнесат част от дейността си в общините и регионите, в които липсват културни институции.

6. Да се създаде достъпна среда за децата с увреждания до местата за спорт, отдых и развлечение.

Спортът развива не само специфични способности у децата, но влияе и върху цялостното им личностно развитие, като формира умения за самоконтрол и работа в екип. Спортната дейност и физическата активност са незаменими за трансформирането на детската агресивност. На този етап е необходимо:

1. Да се увеличи броят на децата, практикуващи физически упражнения, спорт и социален туризъм, чрез подобряване и разширяване на материалната база за това.

2. Да се подпомагат дейностите на спортните организации в областта на спорта за всички, туризма и свързаните с тях прояви на регионално и национално ниво.

3. Да се подпомага изграждането на училищни спортни клубове с оглед подобряване на извънкласната и извънучилищната спортна дейност.

5. Да се създават условия за ползването на спортни обекти и съоръжения от учениците, включително от децата с увреждания.

Защита на децата от всякакви форми на злоупотреба, насилие и експлоатация.

- Преодоляване на експлоатацията и злоупотребата с деца.
- Защита от всякакви форми на насилие.
- Защита на децата от всякакви форми на експлоатация, включително сексуална и трудова.
- Намаляване на детския труд.
- Предотвратяване на трафика и търговията с деца и защита на деца - жертви на трафик.

Насилието срещу деца се превърна в нарастваща грижа в рамките на Европейския съюз през последните години. То има най-различни форми - от насилие в семейството и в училищата, сексуална и трудова експлоатация, до проблеми с транснационални измерения, включващи трафик на деца и експлоатация, туризъм с цел секс с деца, детска порнография по интернет. Защитата на детето срещу всички форми на насилие и експлоатация е един от приоритетите на политиката за детето в България. Законодателството за детето предоставя право на детето на защита срещу всички видове насилие. Развиват се и мерки за повишаване капацитета на професионалистите, които работят с деца и за деца. Органите за закрила, включително медиите, повишават обществената чувствителност по тази тема за недопускане на насилие и за защита на децата. Политиките в тази област ще са насочени към същите приоритети и ще се изразяват във:

1. Продължаване на мерките за повишаване осведомеността на обществото, децата и на техните семейства относно правата на детето, насилието над деца и за стимулиране на активното им участие в противодействието на насилието.

2. Подобряване уменията на социалните работници, лекарите, училищните психолози и учителите за разпознаване белезите на насилие и незабавно сигнализиране за случаите на насилие.

3. Планиране и провеждане на обучения за придобиване на практически знания в областта на трудовите права, здравето и безопасността при работа.

4. Изготвяне на специализирана програма за работа с деца - жертви на насилие или експлоатация (включително механизъм на координирано действие за предотвратяване и установяване на насилието, оценка на случая, насочване на детето към рехабилитация и проследяване на случаите), с оглед повишаване капацитета на системата за закрила на детето и осигуряване на специална закрила на децата, станали жертви на насилие или експлоатация.

5. Присъединяване към международните конвенции в тази област и осъвременяване на законодателството в съответствие с международноправните задължения на Република България, като се предприемат мерки за:

5.1. промоция на поведение, съобразено със законовата забрана за прилагане на унизителни за детето методи на възпитание в семейството, включително физическо наказване;

5.2. повишаване санкциите за търговците, които не спазват законодателството относно защитата на деца на обществени места;

5.3. завишаване на наказанията за престъпления срещу деца, а престъпните състави да обхвалят всички хипотези на насилие, включително сексуалното насилие срещу момчета;

5.4. изслушването на деца - жертви на насилие, да се провежда само от подготвени специалисти и в подходящи помещения, с което да се предотврати повторното превръщане на детето в жертва.

6. Повишаване на обществената ангажираност с проблемите на безопасността на децата в интернет.

7. Популяризиране на правилата за безопасност на децата в компютърната мрежа за деца, родители и училищни власти и на адресите, на които може да се съобщава за вредно съдържание в интернет.

8. Да продължи развиването на услуги, насочени към превенция на насилието и възстановяване и реинтеграция в семейството, училището и обществото на деца - жертви на насилие, особено на сексуално насилие, трафик, най-тежки форми на детски труд, като:

8.1. приоритетно се развиват услуги за психологическо и социално консултиране на жертвите, правна помощ, включване в класове или курсове за реинтегриране в образователната система, включване в професионално обучение, предоставяне на подходящи алтернативи за семействата на работещите деца, като включване на родителите в програми за заетост;

9. Да се повиши отговорността на училището като територия на учениците в лицето на ръководствата и всички учители за създаване на среда на безопасност и сигурност за учениците, нетърпимост към дискриминационни практики, нагласа за незабавно съобщаване на случаи на насилие и предприемане на мерки за защита на жертвата и подходящо третиране на насилника.

Осигуряване правото на децата правонарушители на справедливо и законосъобразно отношение при зачитане на тяхното достойнство

В България действа система за борба срещу противообществените прояви, извършени от деца, която датира от 1958 г. Последните промени в законодателството създадоха гаранции за защита правата на децата в производството по налагане на възпитателни мерки и подчертаха необходимостта от засилване на мерките за предотвратяване на противоправното поведение на децата, но не създадоха необходимите институционални и функционални връзки със системата за закрила на детето. Двете системи действат относително самостоятелно и паралелно, като целевите им групи се покриват в голяма степен - децата в риск, които са обект на закрила, често са и деца, които са извършили противообществени прояви. На основание Закона за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни (ЗБППМН) настаняването в институции се прилага като мярка за ресоциализация на децата, което не винаги е съобразено с правата и интересите на детето и с принципите на Закона за закрила на детето. Промените в тази посока ще продължат, за да се осигури, че системата ще се развива, за да удовлетворява нуждите на обществото и променящите се потребности на децата правонарушители при спазване на техните основни права. Мерките за постигане на тази цел ще се изразяват в следното:

1. Оптимизиране на механизма за взаимодействие между органите и институциите, осъществяващи дейности и мерки за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни, и органите, определящи и прилагащи мерките за закрила на деца в риск по реда на Закона за закрила на детето.

2. Противообществените прояви на деца под 14 години да станат основание не само за прилагане на Закона за борба срещу противообществените прояви на малолетните и

непълнолетните, но и за тяхното определяне като деца в риск и съответно - за прилагане на мерките по Закона за закрила на детето.

3. Развиване капацитета на пробационните служби да работят в сътрудничество със системата за закрила на детето и с органите по Закона за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните за предприемане на ефективни мерки за насочване на детето към услуги за рехабилитация и реинтеграция в образователната система или за получаване на професионално обучение, както и за участие в консултации, обучения и програми за преодоляване на отклоненията в поведението.

Част трета.

ПРИЛАГАНЕ И ОТЧИТАНЕ НА ОБЩИНСКАТА СТРАТЕГИЯ

АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ И НАСЪРЧАВАНЕ УЧАСТИЕТО НА ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО

Интегрирането на всички политики, имащи отношение към въпросите на детето, детството и семейството, позволява по-добро отчитане на всеобхватността на проблемите при планиране на приоритетите, мерките, необходимите ресурси, разпределението на отговорностите и други. Обединяването на средствата от различни политически сфери за постигане на общите цели води и до подобряване на мониторинга и оценката на провежданите политики, което е в основата на планирането и подобряването на мерките в областта на правата на децата и подобряване на качеството им на живот.

Политиките за детето могат да се разглеждат в перспективите на няколко среза - национално, регионално и местно ниво на прилагане на политиките; вертикални и хоризонтални връзки при осъществяването на политиките.

Основен принцип в работата на институциите и ведомствата, чиято дейност е свързана с грижи за деца, е взаимно сътрудничество, както и сътрудничеството с юридически лица с нестопанска цел, които имат предмет на дейност закрилата на децата и повишаване на детското благосъстояние. Безспорна е ролята на неправителствените организации при иницирането на алтернативни и иновативни политики. В осъществяването на цялостната реформа в областта на детската закрила българските НПО, както и международните организации, ангажирани с проблемите на децата, демонстрираха гъвкавост, креативност и последователна воля, готовност за подкрепа на държавните и общинските власти и непрекъснато повишаващ се капацитет. В последните години в България и в т. ч. в община Струмяни се следва подход, който позволява на всички заинтересувани страни, включително неправителствените организации, да участват не само при консултирането и контрола на изпълнението на политиките, но и при самото им формиране. Всички нормативни и стратегически документи в областта на закрилата на децата и повишаване на детското благосъстояние са разработени, следвайки този подход. От значение е фактът, че участието на НПО гарантира подобряване на контрола при прилагането на различните секторни политики. Като пример може да се посочи областта на предоставянето на социални услуги, където освен на контрол от страна на държавата услугите са обект и на граждански контрол чрез обществените съвети и съветите на потребителите на социални услуги, на техните настойници или попечители.

Може да се направи заключението, че един хоризонтален подход към развитието на политиките за детето ще осигури по-координирана и ефективна стратегия. Успехът на тази инициатива ще зависи от участието на всички страни, по-конкретно децата, детските организации, както и родители, социални партньори, регионалните и местните власти. Следва да се спомене и важноста от включването на родителите в процесите на планиране и прилагане, особено що се отнася до правата на децата и мерките за тяхната закрила. С включването на всички заинтересувани страни в разработването на Общинската стратегия за

детето се поставя основата на ефективно партньорство между вземащите решения, местните и регионалните власти, неправителствените организации и самите деца.

Идентифицирани са различни специфични проблеми, като разконцентрирането на дейности, които имат общо с правата на децата, между различни участници и на различни нива; недостатъчен "мейнстрийминг" (преобладаващи насоки) на правата на децата в политиките, стратегиите и програмите; различни степени на прилагане на европейските, националните и общинските инструменти, осигуряващи детските права; необходимост от постигане на баланс между ситуацията в страната, регионалните и общинските вътрешнорегионални действия и диалог; необходимост от оптимизиране координацията на институциите при прилагането на политики, стратегии и програми, свързани с децата; отсъствието на всеобхватна визия за това, какво е било постигнато до момента, поради липсата на системни и цялостни данни и анализи; липсата на общо съгласувана добра практика за осигуряване правата на децата.

Част от мерките за решаването на тези проблеми в средносрочен и дългосрочен план са:

- постигане на по-голяма съгласуваност между политиките на местно, регионално и национално ниво;
- подобряване на последователността, ефективността, видимия резултат и определянето на приоритетите относно политиките за децата;
- подобряване на координацията с всички заинтересувани страни и по-специално с гражданското общество и международни организации с цел обмяна на добри практики;
- подобряване на комуникацията между основните участници с цел осигуряване на взаимна допълняемост;
- държавата и институциите следва да предоставят необходимите ресурси, подкрепа и механизми, за да улеснят участието на децата в развитието и прилагането на стратегията;
- увеличен обмен на добри практики между различните нива.

ФИНАНСОВО ОСИГУРЯВАНЕ

Реформата в сферата на публичните финанси, която се осъществява през последните години, има за цел оптимизация на публичните разходи, децентрализация, повишаване устойчивостта на публичните финанси чрез прилагане на стратегически методи на планиране и програмиране и търсене на по-висока добавена стойност при предоставяне на публичните услуги на гражданите. Въвеждането на новия модел за програмно бюджетиране, включително на междусекторни политики, цели по-доброто интегриране на политиките в зависимост от поставените цели на общата политика. Въвеждането на подхода на програмно бюджетиране доведе до по-ефективното разпределение на наличните бюджетни ресурси, както и до тяхното ефикасно разходване по конкретни програми. Този подход позволява и ефективно и прозрачно наблюдение на изпълнението чрез оценка на постигнатите резултати.

Основният източник на финансиране на дейностите в изпълнение на стратегията е държавният бюджет и общинските бюджети. Най-големият допълнителен източник за финансиране на тези политики ще бъдат Структурните фондове на Европейския съюз чрез съответните Оперативни програми.

ИНФОРМАЦИОННО ОСИГУРЯВАНЕ. НАЦИОНАЛНА ИНФОРМАЦИОННА СИСТЕМА И СТАТИСТИЧЕСКА ИНФОРМАЦИЯ

Откритият метод на координация в областта на социалната политика между държавите - членки на Европейския съюз, налага да се работи със сравними, своевременни и надеждни статистически данни. България е поела ангажимента да предоставя хармонизирани

статистически данни за социалните разходи към Европейската система за интегрирана статистика на социалната закрила, за разработване на индикатор (или набор от индикатори) относно благосъстоянието на децата, както и статистически данни за бедността, материалните лишения и жилищата. При необходимост отговорните за подаването на информацията организации ще подават необходимата такава, касаеща община Струмяни.

Националният статистически институт осигурява информация относно: регистрация на ражданията и на умираанията, брой и структура на населението; информация за учебните заведения, преподавателите и учащите, здравните заведения за опазване здравето на майката и детето - по местонахождението и според вида им, домове за медико-социални грижи, годишни изчерпателни наблюдения на здравната мрежа, медицинските кадри и заболяемостта на населението, специализирани институции за предоставяне на социални услуги, както и за други показатели, оказващи пряко и непряко влияние върху политиките за децата. Наред със статистическата информация политиките за детето да бъдат формирани и въз основа на резултатите от тематични изследвания.

С промените в Закона за закрила на детето от 2006 г. нормативно беше уредена Националната информационна система. Държавната агенция за закрила на детето е отговорният орган за създаването и поддържането на национална информационна система. Системата поддържа следните данни: децата в риск; децата с изявиени дарби; от регистрите, водени от регионалните дирекции за социално подпомагане към Агенцията за социално подпомагане по реда на Семейния кодекс; специализирани институции за деца; юридически лица с нестопанска цел, работещи по програми за детето; децата, необхванати от училище; доставчици на социални услуги за деца; други данни от значение за закрила на детето. Националната информационна система се структурира на три информационни нива - общинско, регионално и национално. В ДСП Сандански се поддържат всички необходими регистри за община Струмяни.

От така направения преглед се очертава необходимостта от предприемане на мерки в следните насоки:

1. Разработване на набор от сравнителни индикатори за благосъстоянието и правата на децата, включително чрез включване на децата при определянето на индикатори, като по този начин се гарантира, че индикаторите отразяват детския опит и интереси.

2. Разширяване и синхронизиране на действащите статистически индикатори с индикаторите на Европейския съюз по пол и възраст на детето в области като:

а) семейно поведение - брой, възраст и пол на децата, засегнати от развод на родителите, брой определени издръжки, пол на родителя, който упражнява родителските права;

б) здравеопазване - детайлна статистика за заболяемост, смъртност и причини за смъртността на децата до 18-годишна възраст, пол, редки и специфични болести;

в) образование;

г) насилие и детски труд, включително сексуална експлоатация и трафик на деца.

3. Подаване на информация, касаеща община Струмяни при провеждането на национални изследвания, които да послужат за формиране на политики в чувствителни области, като например: Съвременният модел на детството в българското общество; Физически и психични особености на съвременните български деца; Нивото на семейното функциониране у нас и модели на родителско поведение и очаквания.

5. Гарантиране на функционирането и развитието на Националната информационна система по Закона за закрила на детето, в която да намерят данни и за община Струмяни.

РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ

Бързото и широко разпространение на информационните и комуникационните технологии и глобализацията доведоха до създаването на нова работна среда в България и в частност в община Струмяни. Тя се характеризира с все по-тясна връзка между равнището на образованието и трудовата заетост, както и с уеднаквяването на изискванията към професионалните умения в световен мащаб. От работещите в различните сфери, имащи отношение към детето, ще се изискват все повече умение за мултидисциплинарен подход, технически способности, комуникативни умения, мотивация за продължаващо образование през целия живот, социални умения и др.

Голямо значение за успешното изпълнение на стратегията има начинът, по който се подготвят кадрите във висшите училища, които ще работят в различните сфери, засягащи политиките за детето - педагогически кадри, социални работници, здравни работници, психолози, юристи, полицаи и дознатели и други

Съществено значение за подобряване на качеството и ефективността на прилаганите политики за децата има подборът на хората, които са пряко ангажирани с дейности, свързани с децата и с техните семейства. Необходимо е те да се съобразяват с техните личностни и професионални качества, както и с желанието им да повишават и разширяват своята квалификация непрекъснато, за да могат пълноценно и ефективно да подкрепят децата и семействата.

Да бъдат предприети следните мерки с цел развитие на човешките ресурси на системата за закрила на детето в община Струмяни:

1. Да се осигури съответствие между професионалната квалификация на специалистите и потребностите на пазара на труда с оглед изискванията на целевите групи в условията на масова глобализация.

2. Да се приеме държавен стандарт за съотношението "социален работник - брой клиенти" при работата с децата и техните семейства, който да бъде спазен в институциите на територията на общината, работещи с деца..

3. Да се развият гъвкави механизми за включване в обучение за повишаване на квалификацията, както и за придобиване на различни професионални умения с практическа насоченост на специалистите, ангажирани с дейности, свързани с децата и техните семейства.

4. Да се въведат разнообразни мотивационни инструменти и техники за стимулиране на специалистите и повишаване на тяхната професионална реализация чрез приемане на план за кариерно развитие на специалистите, обвързан с обучение за повишаване на квалификацията, трудовите възнаграждения, подобряване условията на труд и осигуряване на технически средства за работа в офис и на терен.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ПО ОТНОШЕНИЕ НА ЦЕЛИТЕ

- Намалено равнище на бедност за групата 0 - 15 години ;
- Намалено равнище на бедност сред домакинствата с деца;
- Развита мрежа от услуги за семействата с деца - консултиране, обучение на родители, и др.;
- Намален относителен дял на децата, отглеждани в специализирани институции;
- Броят на децата, настанени в семеен тип среда, се равнява поне на 50 % от броя на децата, настанени извън техните биологични семейства;

- Гарантиран достъп до медицински услуги за всички деца;
- Снижаване на показателите за детска смъртност и доближаването им до добрите примери от страните на ЕС,
- Повишен брой на кърмещите майки на деца до 1-годишна възраст;
- Да се постигне 90 % обхват на децата с имунизация от задължителния имунизационен календар;
- Подобрена профилактика на здравето при децата от всички възрастови групи;
- Силно ограничаване на рисковите фактори, като тютюнопушене, злоупотреба с алкохол и употреба на наркотични вещества;
- Ограничаване на риска от разпространение на половопредавани инфекции, HIV/СПИН;
- Постигане на 100 % обхват на задължителната предучилищна подготовка;
- Увеличаване дела на децата от различните етнически малцинствени групи, които са интегрирани в общообразователни училища;
- Подобряване владеенето на български език от децата, за които той не е майчин, което ще ги предпазва от дискриминация и ще изравни възможностите им в образователния процес с тези на останалите деца;
- Увеличаване относителния дял на децата с увреждания, които са интегрирани в детските градини и общообразователните училища;
- Увеличен достъп до услуги за деца - жертви на насилие, детски труд, сексуална експлоатация и трафик с цел възстановяване и връщане в образователната система или професионално образование;
- Премахване най-тежките форми на детски труд до 2016 г. в съответствие с глобалната цел, поставена от Доклада на Международната организация на труда от 2006 г.;
- Развитие на дейности, които да предлагат детски културни дейности, детски спорт и организация на свободното време;
- Осигурена модерна спортна база за всяко дете на територията на община Струмяни.
- Спазване на системата за мониторинг върху правата на децата и качеството на услугите за деца;
- Спазване на стандарти за ранно детско развитие.

МЕХАНИЗЪМ ЗА МОНИТОРИНГ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА СТРАТЕГИЯТА

С цел да се гарантира наблюдението и оценката на изпълнението на целите и мерките по стратегията ще бъдат предприети следните дейности:

На национално ниво наблюдението на политиките за детето и изпълнението на Стратегията се ръководи от председателя на Държавната агенция за закрила на детето. Наблюдението ще бъде осъществявано по отношение на целите, мерките и очакваните резултати по стратегията, както и по правата на детето.

Наблюдението ще бъде осъществявано от председателя на Държавната агенция за закрила на детето и чрез периодични (на всеки три години) доклади от ресорните министерства и институции и доклади от социологически проучвания за оценка на стратегията.

Механизмът включва и анализ от интегрираните проверки по правата на детето на местно ниво.

Резултатите от наблюдението ще бъдат обобщавани от председателя на Държавната агенция за закрила на детето, който ще представя доклад за обсъждане пред Националния съвет за закрила на детето.

Ежегодно председателят на Държавната агенция за закрила на детето ще изготвя доклад с анализ на постигнатите резултати спрямо заложените цели на база на приет едногодишен план за действие. Докладът ще бъде предоставян за обсъждане от НСЗД, след което ще бъде внасян за приемане от Министерския съвет. Вследствие на изготвения анализ и при необходимост председателят на Държавната агенция за закрила на детето може да инициира ревизия на стратегията.

На местно ниво наблюдението на политиките за детето се изпълнява от комисията за детето към Общински съвет Струмяни, в която има представители на: общинската администрация, Дирекция "Социално подпомагане", Бюрото по труда, местната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните, районното полицейско управление, училища и детски градини, Комисиите за детето следва да разработят местни програми за детето, които да отразяват препоръките от анализите от интегрираните проверки по правата на детето.

СПИСЪК НА СЪКРАЩЕНИЯТА

АСП	Агенция за социално подпомагане
ВУИ	Възпитателни училища-интернати
ДАЗД	Държавна агенция за закрила на детето
ДСП	Дирекция "Социално подпомагане"
ЕС	Европейския съюз
ЗБПМН	Закон за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните
ЗЗД	Закон за закрила на детето
ЗУБ	Закон за убежището и бежанците
КПД	Конвенция за правата на детето
МВР	Министерството на вътрешните работи
МЗ	Министерството на здравеопазването
МОМН	Министерството на образованието, младежта и науката
МОТ	Международната организация на труда
МС	Министерския съвет
МТСП	Министерството на труда и социалната политика
НИС	Национална информационна система за деца
НПО	Неправителствена организация
НСЗД	Национален съвет за закрила на детето
ОЗД	Отдел "Закрила на детето"
ООН	Организацията на обединените нации
РДСП	Регионална дирекция "Социално подпомагане"
РИО	Регионален инспекторат по образованието
СЗО	Световната здравна организация
СПИ	Социално-педагогически интернат
УНИЦЕФ	Детски фонд на ООН

Комисия за детето при Община Струмяни

Председател на ОбС

Кирил Укев